

การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีของระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยศึกษาจากกลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 55 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิง ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การแจกแจงแบบที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองส่วนโดยใช้การแจกแจงค่าความถี่แบบสองทาง

ผลการศึกษาพบว่า ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมในการสอบบัญชีของระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ มีดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในซึ่งได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมของระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยการสังเกตการณ์การจัดระบบของการปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์ บุคลากร ฝ่ายบริหาร และลักษณะของการประมวลผลรายการ
2. ระบุปัจจัยเสี่ยงของระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยการวิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการทำความเข้าใจในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายใน

3. ประเมินระดับความเสี่ยงของระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ โดยพิจารณาจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงกับระดับผลกระทบ ซึ่งโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงพิจารณาจากความซับซ้อนของระบบงานและความซับซ้อนของระบบประมวลผล ส่วนระดับผลกระทบพิจารณาจากสาระสำคัญที่มีต่อการเงินโดยรวม

4. ทำการทดสอบการควบคุม โดยใช้วิธีทดสอบการควบคุมโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ร่วมกับการใช้คอมพิวเตอร์

นอกจากนี้พบว่า ความแตกต่างของสำนักงานสอบบัญชีมีผลทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความเห็นเกี่ยวกับแหล่งความรู้ที่ใช้ในการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายใน สิ่งที่ใช้ในการพิจารณาเพื่อประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และสิ่งที่ใช้ในการพิจารณาเพื่อประเมินระดับผลกระทบ แตกต่างกัน

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ความเสี่ยงสืบเนื่องในสภาพแวดล้อมของระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่าโครงสร้างการจ้องการและลักษณะของการประมวลผลมีความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับมาก ส่วนการออกแบบและวิธีการปฏิบัติงานมีความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับปานกลาง การควบคุมทั่วไปและการควบคุมระบบงานในระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์โดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อการควบคุมระบบงานมากกว่าการควบคุมทั่วไป นอกจากนี้พบว่า ความแตกต่างของสำนักงานสอบบัญชีและจำนวนผู้ช่วยผู้สอบบัญชี มีผลทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความเห็นต่อระดับความเสี่ยงสืบเนื่องในสภาพแวดล้อมของระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ และระดับความสำคัญของการควบคุมทั่วไปในระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์แตกต่างกัน และความแตกต่างของระดับการศึกษา มีผลทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความเห็นต่อระดับความสำคัญของการควบคุมระบบงานในระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์แตกต่างกัน

This independent study mainly emphasizes studying the guidelines to audit risk assessments of computer information systems. Questionnaires were used for data collection from 55 people who were auditors approved by the office of the Securities and Exchange Commission of Thailand. The collected data was evaluated and analyzed by descriptive and inference statistics that composes percentage, mean, t- test, analysis of variance: Anova, Scheffe' and crosstabs.

The following steps were carried out to control risk assessments of computer information systems:

1. Study and collect the environmental accounting systems and internal control systems, which were effected from the environment of computer information systems, by observe the computer's practice, personnel, administrative section and the character of data processing.

2. Identify risk of computer information systems by consider the significant data which was received from studying and collecting the environmental accounting systems and internal control systems.

3. Assess the risk of computer information systems by considering the likelihood and the impact. The likelihood was considered from logical and processing complication, and the impact was considered from materiality of financial statement.

4. Test of control without the computer together with the computer.

In addition, the difference of audit firm made the respondents' opinions different. There were the sources of studying and collecting the environmental accounting systems and internal control systems, the factors that used for assessing the likelihood and the impact.

The respondents' opinion on the overall inherent risk in the environment of computer information systems was at a high level. They viewed organizational structure and characters of data processing were at a high level, whereas work practice and system design was at a moderate level. The overall general and application controls were at a high level. They viewed application controls have more significant than general controls. In addition, the difference of audit firm and amount of assistant auditor made the respondents' opinions different. There were levels of inherent risk in the environment of computer information systems and the significant level of general control in computer information systems. And the difference in education made a difference in opinion of respondents about the significant level of application control in computer information systems.